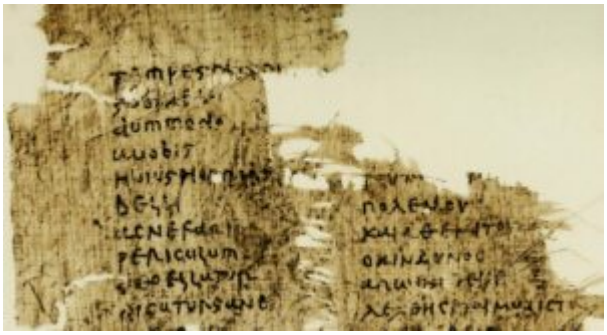
DE CE TINERII NU MAI ÎNVAȚĂ LIMBI CLASICE?

Autor: Ioana-Macrina Cotos-Jinga | 24 noiembre 2021

Acum câteva luni, m-am înscris la Facultatea de Litere, specializarea Limbi Clasice. Nu mică mi-a fost mirarea când am descoperit că există toate șansele să nu fie suficienți studenți pentru a se forma o grupă. Până în acel moment nu mi-am pus în mod serios niciodată problema că este posibil ca educația umanistă să fi pălit așa de mult încât cultura clasică, unul dintre pilonii săi, să piară. Astfel, am încercat să descopăr motivul pentru care tinerii nu mai doresc să învețe limbi clasice. În urma discuțiilor purtate, au rezultat anumite idei care conturează motivul pieirii graduale a interesului pentru cultura clasică de la noi din țară.

Atunci când se vorbește despre limbile clasice, o primă problemă este faptul că, după terminarea studiilor universitare, nu le poți găsi o întrebuințare. Cu alte cuvinte, nu au utilitate practică. Cu siguranță, din filologie clasică nu poți să câștigi ca din medicină sau IT. Pe scurt, în acest domeniu nu există nici oportunități de muncă sau cerere de a se înființa astfel de oportunități. Totuși, există câteva cazuri în care utilitatea practică a limbilor clasice se dovedește a fi o realitate, chiar dacă acestea se pot număra pe degetele de la o mână. Spre exemplu, în traducerea de manuscrise. Dar chiar și dacă îți asumi o astfel de meserie, proiectele de traducere din limbi clasice sunt destul de puține, din cauză că lucrările care s-ar traduce din aceste limbi sunt rareori citite. Nu pentru că acestea nu sunt cărți foarte bune, ci din cauza lipsei generale de timp a oamenilor.

Tot din pricina faptului că nu avem timp, urmăm studii universitare mai mult din necesitatea de a avea o diplomă decât din dorința pură de a ne lărgi orizonturile culturale. Urmând studii universitare, puțini oameni sunt mânați de dorința sinceră de a aprofunda un subiect care îi interesează. Oricum, având în vedere că majoritatea are ca scop „să câștige rapid mulți bani”, în general se învață doar pentru posibila carieră rezultată din subiectul studiat, nu și de dragul subiectului în sine. Așadar, dacă subiectul de studiu nu are ca finalitate o carieră bănoasă, evident că disciplina respectivă va fi uitată. Să revenim totuși la subiectul discuției, adică utilitatea limbilor clasice.

Mai există opțiunea de a rămâne la catedră. Dar nici ca profesor nu o duci mai bine. După cum am prezentat mai sus, în ceea ce privește numărul de studenți care optează pentru studiul culturii clasice, situația este descurajantă. Cu siguranță, un om care alege să studieze clasicismul este nevoit să se rupă de bine-cunoscutul sistem, care operează cu principii de tipul „cantitate în loc de calitate” sau „lasă că merge și așa” – un sistem care pune profitul înaintea educației propriu-zise.

Cultura clasică îndeamnă la răgaz

Cuvântul grecesc *skole* (școală) înseamnă răgaz. De-a lungul timpului, acest lucru s-a interpretat în mai multe moduri. Pe de-o parte, în vremea aceea, făcea școală cine avea răgaz. Era educat cine avea timp pentru educație. Dacă nu aveai timp sau resurse, începeai să muncești de tânăr în scopul obținerii acestor două componente vitale. Pe de altă parte, înțelesul cuvântului poate fi interpretat și astfel: școala ar trebui să fie momentul de răgaz în care gândirea să se dezvolte împreună cu trupul și sufletul. În acest sens, putem lua ca exemplu educația din Grecia Antică, care punea accent pe filosofie, artă și sport. Filosofia antrenează mintea, artele înfrumusețează sufletul și sportul întărește trupul. Pe atunci, pentru ca un tânăr să fie considerat matur, trebuia să achiziționeze cunoștințele, calitățile și virtuțile rezultate în urma practicării acestor activități.

În generația din care fac parte, există dorința arzătoare de a depăși toate treptele educației cât mai repede. Ne grăbim să terminăm școala generală (unde doar materii ca matematica și limba româna contează, pentru că acestea sunt examinate la Evaluarea Națională). Ne grăbim să alegem un liceu cât mai bun, cu un profil care, de cele mai multe ori, nu ne definește cu adevărat. Ne grăbim să terminăm liceul și să scăpăm de bacalaureat. Frustrați pentru că majoritatea informațiilor pe care le învățăm ne vor deveni inutile în trei ani, abia dacă ne luăm răgazul pentru a ne gândi cu adevărat ce drum dorim să urmăm în viață. Dar să nu uităm. Orice am alege, trebuie să câștigăm bani. *At any cost*.

De cele mai multe ori, la maturitate, suntem cuprinși de un sentiment care urmează privării de răgaz: oboseala. Tinerețea este momentul de răgaz al vieții. Este momentul perfect pentru a investi cât de mult putem în dezvoltarea personală și în achiziționarea unei culturi generale. Și chiar dacă nici cultura nu aduce profit financiar, ea ne face umani. În mod evident, această senzație de oboseală psihică sau neîmplinire poate fi declanșată în orice moment al maturității.

Ideea este aceeași: atunci când vine furtuna, dacă o casă nu are o fundație solidă, se va dărâma. Dacă atunci când vom avea nevoie de abilitățile fizice, cognitive sau sufletești presupus dezvoltate în anii de răgaz ai tinereții, acestea nu vor fi acolo, atunci,

indiferent de înălțimea conacului pe care îl vom avea, se va dărâma din cauza fundației instabile. Zilnic, se dărâmă milioane de case și altele se înalță din nou, cu o schelă la fel de șubredă, pusă în aceeași grabă.

Desigur, nu toți oamenii au acces la educație sau la posibilitatea de a-și lua momente de răgaz. Și din aceia care au acces, sunt puțini cei care urmăresc să folosească aceste momente de răgaz într-un mod cât se poate de util. Cu toate acestea, desigur, atât educația pe care tânărul a primit-o acasă, cât și orientarea sa vocațională contează foarte mult în gestionarea acestui răgaz. Nu este necesar să optezi pentru studul limbilor clasice pentru a obține acest moment de răgaz. Acestea sunt doar parte dintr-un spectru mai larg de activități care au puterea de a ne face umani.

Fie că utilitatea practică a limbilor clasice este discutabilă, fie că este o problemă a lipsei de timp, este necesar să ne schimbăm perspectiva în ceea ce privește cultura clasică și umanistă, pentru a fructifica răgazul ce ne-a fost dat spre cultivare. Să nu cedăm umanitatea utilității.

Imagine: John Rylands Library – A.S. Hunt. „Catalogue of the Greek papyri in the John Rylands Library: Volume I"; sursa: Wikimedia Commons